

Adrien François Servais

1807-1866

Educatieve map

Toelichting voor de leerkracht

Verantwoording

De vzw Servais grijpt het tweehonderdste geboortjaar van de beroemde Halse cellist Adrien François Servais aan om de figuur van Servais en zijn historische betekenis opnieuw onder de aandacht te brengen van een groot publiek.

Recent wetenschappelijk onderzoek bracht heel wat nieuwe gegevens over het leven en de carrière van Servais aan het licht. Dat maakt het de moeite waard om er ruim aandacht aan te besteden via concerten, een academische zitting, een historische tentoonstelling, een tekenwedstrijd, wandelingen, toneel en lessen in de plaatselijke scholen.

Daartoe organiseert de vzw Servais het Festival Servais 2007, in opdracht en met de steun van de Stad Halle. Voornoemde activiteiten worden gespreid over een volledig feestjaar dat loopt van 26 november 2006 (140ste verjaardag van Servais' overlijden) tot 25 november 2007. Hoogtepunt vormt de academische zitting en het concert op 6 juni 2007, de 200ste geboortedag van Servais.

De organisatoren hebben de ambitie om er een heus stadsproject van te maken, waar zoveel mogelijk verenigingen en bewoners van Groot-Halle, van jong tot oud bij betrokken zijn. Uiteraard mikken ze ook op een ruimer publiek van muziek- en cultuurliefhebbers uit heel België en het buitenland.

Opdat de figuur van Servais en zijn betekenis naar de toekomstige generaties goed zou bekliven, is het van groot belang zoveel mogelijk jongeren te bereiken. De vzw werkte mede daartoe educatief materiaal uit:

- een aangepast luik op de Festivalwebsite voor leerlingen van het lager onderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs; scholieren van de tweede en derde graad secundair onderwijs kunnen gebruik maken van de informatie op de gewone website van de vzw Servais;
- aangepaste educatieve mappen voor een thema over Servais, te gebruiken in de lagere en secundaire scholen van Groot-Halle;
- de mogelijkheid om met de klas een geleid bezoek te brengen aan de historische tentoonstelling die loopt van 5 mei tot 10 juni 2007;
- een themawandeling rond Servais met een stadsgids of aan de hand van een speciaal daarvoor uitgewerkte wandelbrochure.

Daarnaast organiseert de vzw een **tekenwedstrijd** waar kinderen van 6 tot 14 jaar individueel of in schoolverband aan kunnen deelnemen. Op die manier worden leerlingen en scholieren gestimuleerd om kennis te maken met de muziek van Servais en zijn tijdgenoten, die te horen zal zijn tijdens de vier concerten die nog in de loop van het Festival in 2007 geprogrammeerd zijn.

De website **www.servais-vzw.org** vormt een permanente en steeds geactualiseerde informatiebron voor iedereen die meer wil weten over Servais. Er staan ook heel wat geluidsfragmenten op van cd's met composities van Servais.

Daarnaast verschaft de website van het Festival Servais 2007, **www.servais2007.be**, informatie over de verschillende activiteiten van het feestjaar. Op die website bevindt zich ook een downloadbare versie van de volledige educatieve map en een vereenvoudigde versie voor gebruik door leerlingen.

Didactische doelstellingen van de educatieve map

Met deze educatieve map willen we de volgende *didactische doelstellingen* realiseren:

Leerlingen lager en secundair onderwijs (vooral van de Halse scholen) kennis laten maken met de figuur en het werk van een belangrijke historische figuur uit hun stad die ze doorgaans alleen kennen van het standbeeld op de Grote Markt en van humoristische verwijzingen ernaar tijdens het jaarlijkse carnaval. Op die manier leren ze iets bij over een beroemde stadsgenoot die Europese faam genoot in de negentiende eeuw en die nog volop op belangstelling kan rekenen van cellisten, musicologen en muziekliefhebbers in binnen- en buitenland.

Leerlingen en scholieren aan de hand van een concrete figuur en diens carrière wat kennis en inzichten bijbrengen over verschillende aspecten (aan te passen volgens het leerjaar en het leerplan):

- Halle in de 19de eeuw: politiek, sociaal, taalsituatie e.d.
- De romantische muziek
- Het fenomeen van de reizende virtuozen in de 19de eeuw en de link met de huidige reizende muzikanten, popidolen e.d.
- Concertreizen in het Europa van de 19de eeuw en de verplaatsingsmiddelen
- De cello als instrument

Het onderwerp leent zich goed tot *vakoverschrijdend* werken. Zowel wereldoriëntatie (L.O.), geschiedenis, aardrijkskunde als muziek komen aan bod.

Als didactische werkvorm kunnen we *groepswork* aanbevelen. Na een algemene inleiding met enkele richtvragen (zie verder), kan de klas opgesplitst worden in groepjes die elk via de educatieve map en/of de website verschillende aspecten kunnen opzoeken: Servais' leven, zijn concertreizen, de cello, zijn composities, zijn familie enzovoort.

Een en ander kan gebeuren als *voorbereiding* op:

- deelname aan de tekenwedstrijd (tussen januari en april 2007);
- een bezoek aan de tentoonstelling (van 5 mei tot 10 juni 2007, in het Oude Postgebouw) en/of een themawandeling (van april tot november 2007) die de gegevens uit de educatieve map en de website tot leven wekken. U kunt er als leerkracht concrete zoekopdrachten aan verbinden.

De bijgevoegde educatieve map is op aanvraag ook beschikbaar in elektronische vorm (kan doorgemailed worden). Ze is ook te downloaden op <http://jeugd.servais2007.be>, een apart luik van de Festivalwebsite voor de jeugd. Daar vindt u ook een vereenvoudigde versie ten behoeve van leerlingen lager onderwijs. U kunt dus kiezen of u de geprinte versie gebruikt (en kopieert) dan wel of u de leerlingen alles laat opzoeken via het internet. Voor geluidsfragmenten is dat wel de aangewezen weg.

Inleiding voor een themales

De volgende vragen kunnen het thema van de herdenking van het tweehonderdste geboortjaar van Adrien François Servais inleiden. Ze zijn vooral bedoeld voor leerlingen van de **tweede en derde graad van het lager onderwijs**, maar kunnen ten dele ook gebruikt worden in het **secundair onderwijs**:

1. Kun je enkele beroemde Hallenaren noemen?
2. Hoe kun je weten of iemand in zijn/haar tijd beroemd was?
  - doordat er een standbeeld of gedenkteken voor hem is opgericht; voorbeelden?
  - doordat er een straat of plein naar hem/haar genoemd is; voorbeelden?
  - doordat er een school of openbare instelling naar hem of haar genoemd is; voorbeelden?
  - doordat er veel informatie over te vinden is in kranten, tijdschriften en andere media van die tijd.
3. Wat weet je van Adrien François Servais?
4. Waar is zijn naam aan verbonden? (*Standbeeld Grote Markt, Servaislaan met villa Servais, Servaisacademie met Servaiszaal*)
5. Met welk instrument wordt hij afgebeeld?
6. Wat weet je over dat instrument? Ken je iemand die het bespeelt?
7. Welke soort muziek kun je spelen met een cello? (*niet alleen klassieke muziek, wordt ook vaak gebruikt in filmmuziek, volksmuziek, kleinkunst en het lichte genre*)

Voor de **eerste graad van het lager onderwijs** kunt u zich beperken tot enkele belangrijke weetjes over Servais' leven, over de cello, enkele anekdotes die de kinderen kunnen aanspreken (bv. over het verlies van zijn cello, de grap met de meikevers), en wat er vandaag nog van Servais te zien is in Halle (standbeeld, villa Servais).

Specifiek in het **secundair onderwijs** kunt u nog wat uitweiden over de historische en geografische context:

Bv. Adrien François Servais werd in Halle geboren op 6 juni 1807 en hij stierf er op 26 november 1866.

- Hoe zou Halle er in die periode hebben uitgezien¹?
- Wat was er nog allemaal niet? Inzake bebouwing, vervoer, comfort...
- Hoe zag de politieke, sociale en economische context eruit? Kun je zeggen dat Servais in België geboren is? Welke belangrijke gebeurtenissen uit de geschiedenis van België en van Europa zou Servais meegemaakt hebben? *Leuke anekdote: Servais speelde in het opera-orkest van de Muntshouwborg in Brussel en heeft in 1830 hoogstwaarschijnlijk de opvoering opgeluisterd van de opera 'De stomme van Portici', waarmee de Belgische revolutie is ontstaan.*
- In de kunst, literatuur en muziek was het de periode van de **romantiek**. Kun je nog namen noemen van kunstenaars, schrijvers en muzikanten die bij die romantische periode passen?
- Hoe zat het met het taalgebruik bij de overheid, in het onderwijs?
- De grenzen van tal van Europese landen lagen tijdens Servais' reizen nog niet definitief vast (o.a. Duitsland, Polen, Oostenrijk, Rusland, de Baltische staten). Hoe zag de staatkundige indeling er uit in het midden van de 19de eeuw?

Mogelijk kunt u bovenstaande historische en andere uitweidingen kaderen in de leerplannen geschiedenis, esthetica, aardrijkskunde, Nederlands...

Na die inleiding kunnen de leerlingen **individueel of in groepjes informatie opzoeken op de website en/of in de educatieve map**, waarin u een print vindt van de teksten en illustraties van de website.

¹ Meer informatie over hoe Halle er ten tijde van Servais moet hebben uitgezien, vindt u in de brochure van de Servaiswandelring. Die brochure is vanaf eind maart 2007 te verkrijgen bij het VVV Halle. Als leerkracht wendt u zich hiervoor het best tot de vzw Servais.

Mogelijke zoekopdrachten

- Op welke manier raakte Adrien François Servais zo bekend in heel Europa?
- Wat weet je over het instrument van Servais?
- Welke bijdrage leverde Servais aan de cellotechniek?
- In welke (huidige) landen en steden trad Servais op? Kun je die aanwijzen op een kaart van Europa?
- Waarom wordt de familie van Servais ook artistiek genoemd?
- Wat had Servais met Halle te maken?
- Hoe stond de Halse bevolking tegenover Servais?
- Was Servais een gewone muzikant die muziek van anderen uitvoerde? Wat heeft hij nog gedaan op muzikaal vlak?
- Waaruit leid je af dat het publiek Servais heel graag hoorde? Hoe zag zijn publiek er meestal uit?
- Tot welk muzikaal genre wordt Servais' muziek gerekend?
- Noem enkele tijdgenoten van Servais die ook muziek componeerden en die Servais gekend heeft.
- Waaruit kun je afleiden dat de muziek van Servais nog steeds leeft?
- Hoe was Servais als mens?
- Was Servais een Franstalige? Kende hij Nederlands?

Beertsestraat 45 - 1500 Halle
www.servais-vzw.org - info@servais-vzw.org